

Pád EU mezi „middle powers“

JAK PLANÉ MORALIZOVÁNÍ PŘEHLUŠILO HLAVNÍ VZKAZ Z DAVOSU

Pohled drtivé většiny českých „mluvících hlav“ (jedné takové události na ČT jsem měl to potěšení se zúčastnit) na summit v Davosu vypovídá bohužel mnohem víc o nás a našich problémech než o tom, co se na tomto nejdůležitějším primárně ekonomickém fóru světa odehrálo. Takže jsme se dověděli něco o Grónsku, maličko o tom, že kanadský premiér Mark Carney citoval Václava Havla, a to je asi tak vše.

Přitom už i u projevu Marka Carneyho míváme to podstatné. Nešlo v něm zdaleka jen o citát Havla, který navíc mnoho komentátorů interpretuje přesně opačně, než jak ho kanadský premiér použil (mimochodem, musím přiznat, že mě touto citací můj bývalý kolega – v dobách, kdy šéfoval kanadské centrální bance, jsme občas seděli blízko sebe, leč nikdy jsme nezabrousili do literatury – dost překvapil). To, o čem Carney mluvil, totiž do role zelináře naoko držícího staré pořádky světa staví ty „dobré“, kteří Carneyho zvolili premiérem. Donald Trump by, pokud bychom se drželi havlovského pojetí, byl naopak někým, kdo všem odhaluje realitu toho, že ještě před hodnotami a řádem v mezinárodním pořádku dominuje síla.

Pro Česko jako člena EU je ovšem ještě mnohem významnější jiná pasáž řeči, s níž se nás tady komentátoři – četli ji vůbec? – seznámit neobtěžovali. Carney, premiér čtyřicetimilionové země s ekonomikou srovnatelnou třeba s Jižní Koreou, Itálií či polovinou té německé, v ní hovoří o tom, že Kanadě ve stávajícím uspořádání světa nezbývá než se spojovat s mocnostmi „středního výtlačku“ (middle powers), jako jsou Indie, Japonsko či EU. To proto, aby nemusela podléhat tlakům těch velkých (Čína, USA, Rusko?...). Samozřejmě, primárně mu jde o mocenský, nikoli ekonomický výtlač. Přesto by nás nejen nemělo potěšit, ale hlavně by nás mělo probírat, do jaké skupiny zemí přiřazuje kanadský premiér Evropskou unii dneška.

Úplně mimo pozornost českých komentátorů pak zůstala aktivita dvou rychle rostoucích a stále významnějších ekonomik dneška, Číny a Indie, snažících se těžit z rozporu mezi atlantskými zeměmi.

MIROSLAV SINGER

Čína zvolila tradiční, byť tváří v tvář realitě trochu směšnou metodu: vicepremiér Che Li-feng, jeden z vrcholných činitelů vlády i komunistické strany, poučoval své posluchače o tom, jak jeho země stále, na rozdíl od USA, respektuje tradice volného obchodu a světový řád.

Připomeňme, že průmysl Číny vyrostl na krádežích know-how. Její přebytek zahraničního obchodu, v projevu Li-fenga mimochodem označený jako „provozní chyba“, je vytvářen stálou a úmyslnou politikou. Čína poskytuje svému exportnímu průmyslu nejméně o řád vyšší přímé i nepřímé subvence na jednotku vývozu než kdokoli jiný, což destabilizuje mnoho světových ekonomik včetně té evropské. O zahraničních dobrodružstvích Číny nejen u Tchaj-wanu raději nemluvit. Tolik asi k Číně jako zastánci svobodného obchodu a světového řádu. Ale možná adresáty jeho projevu nebyli potenciální obchodní partneři, nýbrž domácí publikum.

Mnohem příhodnější přístup pro skutečný rozvoj obchodu zvolila Indie. Vrcholné politiky do Davosu sice nevyslala (byť se její zástupce dostal i na privátní večeři Donalda Trumpa), zato tam měla mimořádně početnou a aktivní obchodní delegaci, která neopomněla všem zdůrazňovat, jak jsou jí respektované principy neangažovanosti vhodné k tomu, aby se stala vítaným obchodním partnerem. Zde je také třeba kvitovat možnost, že se EU podaří s Indií uzavřít dohodu o volném obchodu – rozhodně tam má prezidentka evropského seskupení brzy přiletět. Byť to, co Evropský parlament předvedl u podobné dohody Mercosur s Latinskou Amerikou, Indy stěží povzbudí.

Posledním zřetelným prvkem letošního Světového ekonomického fóra – který u nás občas i někdo zmínil, ale i tak stojí za to si to připomenout – bylo takřka úplné vymizení témat globálního oteplování a zelené ekonomiky. Dnes prostě vládne umělá inteligence a ta potřebuje energii. Samozřejmě levnou a vždy spolehlivě dostupnou, což u hlavních hráčů v oblasti AI otvírá otázku jaderných elektráren. A to Evropskou unii ze hry už úplně vymazá-

**DNES PROSTĚ
VLÁDNE UMĚLÁ
INTELIGENCE A TA
POTŘEBUJE ENERGII.
SAMOZŘEJMĚ LEVNOU
A VŽDY SPOLEHLIVĚ
DOSTUPNOU.**

vá – nemluvě o tom, že by ji snad ještě někdo chtěl v oblasti Green Dealu napodobovat. Koneckonců, debata s AI na téma nejpravděpodobnějšího scénáře odvozeného z předpovědí Mezinárodní agentury pro energii a jejích předpokladů mě vede k odhadu, že na celkové spotřebě energie cca do poloviny tohoto století se budou obnovitelné zdroje podílet tak 15 až 20 procenty.

Davos tedy přinesl v ekonomické oblasti pro EU nepříjemnou pravdu: jsme „middle power“ s klesající relevancí. Máme velký trh, ale ztrácíme schop-

nost jinde prosazovat v něm stanovená pravidla. Technologicky zaostáváme, energeticky jsme zranitelní, průmyslově oslabení. A zatímco svět řeší, jak využít AI revoluci, my stále doufáme, že nás někdo bude chtít napodobovat v Green Dealu. Grónsko v českých médiích dominovalo, protože je to snadné téma. Mnohem těžší je přiznat si, že zatímco jsme pár let moralizovali, jiní budovali sílu. ■

Autor byl guvernérem České národní banky, dnes je mj. předsedou dozorčí rady Generali Česká pojišťovna.

Z „havlovské“ perspektivy (když už Davosem jeho myšlenky rezonovaly) lze Donalda Trumpa vidět jako někoho, kdo všem odhaluje realitu toho, že ještě před hodnotami a řádem v mezinárodním pořádku dominuje síla. Foto: Profimedia.cz

